

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal

E-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

Cc: de minister van SZW, dhr. drs. W. Koolmees
de staatssecretaris van Financiën, dhr. drs. M. Snel

Datum

25 juni 2019

Ons Kenmerk

19-085/ZB/HvdV/dt

Betreft / Onderwerp

FNV-inbreng voor AO Arbeidsmarktbeleid 26 juni 2019

Doorkiesnummer

06 - 33313025

E-mail contactpersoon

Henk.vandervelden@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Kamerleden,

De Commissie regulering van werk heeft op 20 juni een discussienota onder de welluidende titel “In wat voor land willen we werken?” gepresenteerd. De FNV herkent de analyse van de OECD (en vele organisaties) die door de commissie is overgenomen. In Nederland heeft de omvang van onzeker werk al lang het niveau bereikt waarbij de situatie niet alleen ten koste gaat van mensen, maar ook van de productiviteit en de economie. De commissie stelt terecht dat de situatie is uitgelokt door beleid. De FNV voegt daaraan toe dat werkgevers ook gretig gebruik zijn gaan maken van een scala aan flexconstructies die er allemaal op zijn gericht werk zo goedkoop mogelijk te maken. Werkgevers hebben daarbij het belang van duurzame arbeidsrelaties en de noodzaak samen de toekomst vorm te geven, uit het oog verloren. De commissie vraagt de samenleving mee te denken over oplossingen en de FNV zal dat zeker doen.

De FNV kan zich vinden in een toekomstbeeld waarin duurzame arbeidsrelaties weer de norm zijn. Waar plaats is voor tijdelijke arbeidsovereenkomsten indien het werk dit nodig maakt en voor gezond zelfstandig ondernemerschap. De werkelijkheid is echter anders. Zowel de OECD als de commissie benadrukken de urgentie van de problematiek. “As more workers and employers rely on advantageous fiscal and regulatory treatments, it will become more and more difficult politically to reverse the situation”. Vooral in de ongezonde situatie rond zelfstandige arbeid komt het *point of no return* snel dichterbij.

Onlangs heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab). De FNV betreurt de introductie van de cumulatiegrond in de ontslagbescherming. Wel wordt een begin gemaakt met de aanpak van onzeker werk, maar dat gebeurt halfhartig. Te vaak worden ongewenste constructies als payroll en nulurencontracten onaantrekkelijker gemaakt, maar tegelijk ook gelegitimeerd. Van alle

kanten wordt het kabinet gewaarschuwd voor het waterbedeffect: de vlucht naar vooral zzp nu andere flexconstructies onaantrekkelijker worden gemaakt. Bij de behandeling van de Wab in de Eerste Kamer heeft Minister Koolmees toegezegd nog voor de zomer zijn aanpak van de problematiek rond zelfstandige arbeid te presenteren.

Het is noodzakelijk dat het kabinet nu al verdere stappen zet bij het terugdringen van onzeker werk. Wat dat aangaat is de FNV tevreden met de brief over de aanpak van contracting. De minister geeft aan dat voor misbruik van contracting geen plaats mag zijn en geeft daarmee een heldere boodschap af. De FNV heeft er vertrouwen in dat ongewenste constructies zullen worden aangepakt. De brieven die Minister Koolmees en Staatssecretaris Snel over zelfstandige arbeid naar de kamer hebben gestuurd, stellen daarentegen diep teleur. Het kabinet kiest voor lapmiddelen en maakt geen eind aan het stimuleren van schijnzelfstandigheid en zwak ondernemerschap en aan de concurrentie op arbeidsvoorwaarden ten koste van zowel zzp'ers als werknemers. De belangen van opdrachtgevers geven te vaak de doorslag ten koste van een eerlijke arbeidsmarkt. Al op korte termijn kan de politiek besluiten dat beleid om te draaien. Dat begint met handhaven.

Zelfstandige arbeid

Handhaven.

Ruwweg 15 procent van alle zzp'ers werkt als werknemer en heeft dus een schijnopdrachtgever. Het is het directe gevolg van minstens een decennium gebrek aan effectieve handhaving. Verder uitstel van toezicht en handhaving is onacceptabel. Momenteel gaan schijnopdrachtgevers ervan uit dat ze ongestraft hun gang kunnen gaan. Ze bepalen zelf wel of loonbelasting wordt betaald en sociale premies worden afgedragen.

De brief over 'Toezicht arbeidsrelaties' biedt weinig aanknopingspunten voor snelle verbetering. De FNV waardeert alle beschreven inspanningen, maar constateert tevens dat er tot nu toe weinig gebeurt, ook niet bij de aanpak van zogenaamde kwaadwillenden. In afwachting van een functionerende webmodule wordt een voorzichtig begin van handhaving maar weer doorgeschoven naar 2021. Naar de mening van de FNV gaat het kabinet te veel mee met de veronderstelling dat het arbeidsrecht zo ingewikkeld zou zijn. De FNV heeft sterk de indruk dat bij de invulling van de module meer waarde wordt gehecht aan zekerheid voor de opdrachtgever dan aan handhaving op schijnzelfstandigheid.

De regelrechte onwil om te handhaven blijkt duidelijk uit het geval Deliveroo. In een eerste uitspraak van de rechter werd alleen het schriftelijk contract beoordeeld. Deliveroo is vanzelfsprekend wel zo verstandig op papier zelfstandige arbeid te suggereren en dus zag de rechter geen arbeidsovereenkomst. Het gaat er in het arbeidsrecht echter om hoe daadwerkelijk wordt gewerkt, "wezen gaat voor schijn", aldus de Hoge Raad. De FNV heeft daarna een heldere uitspraak ontlokt. "De kantonrechter verklaart voor recht dat de rechtsverhouding tussen Deliveroo en haar bezorgers, in afwijking van het schriftelijk contract, (nog steeds) is aan te merken als een arbeidsovereenkomst als bedoeld in artikel 7:610 BW". Deliveroo heeft aangegeven de uitspraak te negeren en haar werknemers geen arbeidsovereenkomsten aan te bieden. Hoe kwaadwillend kan een bedrijf zijn? Dat Deliveroo hoger beroep heeft aangetekend doet daarbij niet ter zake. De Belastingdienst verschuilt zich onterechte achter zogenaamde tegenstrijdige uitspraken en weigert te handhaven.

Minimumtarief, collectief onderhandelen en opt out

Bij effectieve handhaving zouden de tariefmaatregelen aan de onderkant en de bovenkant sterk aan belang inboeten. Daar komt bij dat de maatregelen moeilijk uitvoerbaar zijn en hoge administratieve lasten met zich meebrengen. Veel zelfstandigen hanteren momenteel geen uurtarieven. Het zal in veel gevallen niet moeilijk zijn om op papier naar een gewenst uurtarief toe te rekenen. Dit valt niet te controleren.

Om pragmatische redenen acht de FNV het wettelijk minimumtarief bruikbaar als variant op het WML. Daarvoor is het tarief van €16 echter veel te laag gekozen. Het is onbegrijpelijk dat bij het berekenen van het tarief het sociaal minimum en niet het WML als uitgangspunt is gebruikt. De maatregel schijnt te zijn bedoeld om armoede te voorkomen. In werkelijkheid legitimeert het kabinet hiermee een groep werkende armen. Bovendien onderschat de minister bij de bepaling van het tarief de extra kosten die zzp'ers moeten maken en heeft hij geen oog voor sectorale verschillen daarin. Het zou mogelijk moeten zijn sectoraal hogere minimumtarieven af te spreken.

Bij de opt out maatregel spreekt de minister zich tegen. Volgens de brief wordt de doelgroep gevormd door 'echte ondernemers'. Dat is vreemd, want de opdrachtgevers van echte ondernemers betalen geen loonbelasting en sociale premies, zodat opt out helemaal niet aan de orde is. Het venijn staat verderop. Er komt een volledige vrijwaring vooraf, óók als sprake is van een dienstverband. Ook deze maatregel lijkt vooral te zijn gebaseerd op een vergaande wens van opdrachtgevers om maar niet als werkgever te worden bestempeld. Ondanks eerdere toezeggingen in het regeerakkoord, wordt de volledige vrijwaring vooraf, vergelijkbaar met de VAR, toch weer geïntroduceerd. Om nog onduidelijker redenen wordt de reikwijdte van de opt out maatregel opgerekt. Alleen Europese regels ter bescherming van werkenden waar de minister écht niet om heen kan, zijn nog van toepassing. Het komt erop neer dat werkenden boven een bepaald tarief kunnen kiezen of het arbeidsrecht van toepassing is ten behoeve van de drang naar absolute zekerheid van opdrachtgevers. Het gaat niet aan dat juist de betere risico's aan de solidariteit van de werknemersverzekeringen worden onttrokken.

Arbeidsongeschiktheidsverzekering en pensioenopbouw

De Commissie regulering van werk stelt terecht dat het risico van inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid of ouderdom door alle werkenden wordt gedragen. Het is daarom noodzakelijk dat zelfstandigen verplicht worden verzekerd voor arbeidsongeschiktheid, zoals in de meeste Europese landen het geval is. Het is noodzakelijk dat ook zelfstandigen voldoende aanvullend pensioen opbouwen. Beide onderwerpen zijn geadresseerd in het pensioenakkoord. Het komt nu aan op de uitwerking.

Handhaven is een overheidstaak

De FNV rekent het tot haar takenpakket cao-ontduiking en schijnconstructies bloot te leggen en aan te pakken. We procederen ten behoeve van onze leden voor de juiste beloning of voor het juiste arbeidscontract. Waar nodig vragen wij de Inspectie SZW om ex art. 8 WAADI of art. 10 Wet AVV een onderzoek te doen naar overtreding van de regels rondom uitzenden of naar cao-naleving. Tijdens de behandeling van de WAB in de Eerste Kamer gaf de minister hoog op van de handhavende rol die de vakbeweging vervult. Wij danken de minister voor het vertrouwen. Maar de vakbeweging heeft vooral een signalerende taak. Handhaving is primair een overheidstaak en naar onze mening schiet de overheid hierbij te vaak tekort.

Samenwerking met de Inspectie SZW en de Belastingdienst is voor FNV noodzakelijk om misstanden en onderbetaling aan te pakken. FNV streeft naar een integrale aanpak waarin overheidsdiensten als de Inspectie SZW, de Belastingdienst en de SVB samenwerken met paritaire handhavinginstellingen en sociale partners om een gelijk speelveld en daarmee een eerlijke arbeidsmarkt te bereiken. Het is belangrijk dat daarbij gewerkt wordt vanuit de problemen die spelen op de arbeidsmarkt en niet vanuit een afbakening van de bevoegdheden van de verschillende instellingen.

Het kabinet heeft herhaaldelijk gezegd dat eerlijk werken – gelijk loon voor gelijk werk en geen concurrentie op arbeidsvoorwaarden – hoge prioriteit heeft. Het kabinet kan dat waarmaken door de Inspectie niet alleen ambtshalve te laten controleren op WML, maar ook ambtshalve op overtredingen van art. 8 WAADI. Op overtreding van art. 8 WAADI past ook een effectieve sanctie die nu ontbreekt.

Daarnaast is controle op het juiste loon van groot belang. Deze taak lag ooit bij de bedrijfsverenigingen, maar is met de afschaffing daarvan verdwenen. Dat betekent bijv. dat de Belastingdienst heft over betaald loon ook als dat loon te laag is doordat cao en wet onjuist worden toegepast. Belasting heffen over het foute loon geeft een verkeerd signaal. Daarom is controle op het juiste loon noodzakelijk.

Overbruggingsregeling kansrijke projecten DWSRA

De FNV is teleurgesteld over de reactie van de minister op het verzoek van de Stichting van de Arbeid om te komen tot een overbruggingsregeling voor kansrijke projecten uitgevoerd onder de DWSRA regeling. Het gaat om een breed gedragen verzoek vanuit sociale partners waarvoor de dekking gemakkelijk is te vinden. Uit de Kamerbrief “dienstverlening naar werk” blijkt dat er ruim 10 miljoen euro over is vanuit de budgetten van de sectorplannen. De FNV verzoekt de kamer deze gelden te bestemmen voor de overbruggingsregeling.

Met vriendelijke groet,

Zakaria Boufangacha
Dagelijks bestuurder FNV